

Zorg om zoönosen

Consumptie van rauwe voedingsproducten vermijden en goed de handen wassen na contact met dieren of grond. Het zijn basisregels die in principe elke zwangere vrouw in acht moet nemen. Zwangeren die veelvuldig diercontact hebben, lopen extra risico op zoönosen, ofwel overdraagbare infecties tussen mens en dier.

TEKST ANNELIES DEBERGH

Net als kinderen en ouderen behoren zwangere vrouwen tot de risicogroepen voor het oplopen van overdraagbare infecties tussen dieren en mensen, in medische termen vaak zoönosen genoemd. Het dagelijkse contact met dieren houdt voor zwangere boerinnen extra gevaar in door een grotere blootstelling aan allerlei ziekteverwekkers op een landbouwbedrijf. Exacte cijfers over besmettingen met zoönosen zijn er in de humane geneeskunde niet, zo stelt Titia Kortbeek, hu-man arts en onderzoeker aan het Nederlandse RIVM, het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. 'Bij humane infecties wordt de diagnose zoönose niet altijd gesteld. Daardoor zijn zoönosen moeilijk in kaart te brengen.'

Eerste fase zwangerschap

Toxoplasma, chlamydia, listeria en Q-koorts zijn voorbeelden van zoönosen die een risico kunnen vormen. Niet alleen voor de moeder, maar vooral ook voor het ongeboren kind vormen zoönosen een bedreiging. Titia Kortbeek: 'Een infectie met bijvoorbeeld toxoplasma in het begin van de zwangerschap kan ernstige gevolgen hebben en afwijkingen veroorzaken bij het kind. Zoönosen in het eerste semester van de zwanger-

schap hebben vaak een ander effect op het ongeboren kind dan wanneer ze optreden in een latere fase van de zwangerschap. Meestal zijn de gevolgen in een latere fase minder erg.'

Contact met ziek dier vermijden

Titia Kortbeek benadrukt dat alertheid op infecties in het algemeen geldt. 'Zwangere vrouwen moeten antibiotica-gebruik en alle ziekten die koorts veroorzaken, proberen te vermijden. Een veehouderster hoort dus geen contact te hebben met zieke en potentieel geïnfecteerde dieren. Bij zwangere dierenartsen is het verhaal nog moeilijker door veelvuldig contact met zieke dieren.'

Het is goed om je als zwangere vrouw te realiseren dat er specifieke gevaren zijn die samenhangen met diercontact, zegt Joke van der Giessen, dierenarts en senior onderzoeker aan het RIVM. 'Veehoudsters moeten zich voldoende bewust zijn van de gevaren van op het bedrijf aanwezige ziekten die mogelijk zoönotisch zijn.'

Elk contact met de veestapel vermijden gedurende de zwangerschap is een optie, maar hoeft eigenlijk niet. 'Het is in elk geval wel goed om in die negen maanden wat voorzichtiger met bepaalde groepen vee om te gaan', stelt Van der Giessen.

Ze wijst bijvoorbeeld op het verlenen van geboortehulp bij kalvende koeien, wat het risico op besmetting verhoogt. Ook is het verstandig om zorgvuldig met kalveren om te gaan. 'Kalveren verzorgen behoort vaak tot het takenpakket van vrouwen. Een kalf dat diarree heeft, zoals een infectie met cryptosporidium, vormt ook een potentieel infectierisico voor de verzorger. Bij zieke dieren kan een zwangere vrouw dat deel van haar taken beter aan anderen overlaten.'

Nog beter alert zijn op hygiëne

Zwangere vrouwen op veehouderijbedrijven doen er goed aan extra alert te zijn op hygiënemaatregelen. De handen goed wassen na diercontact, maar ook ontsmetten met een ontsmettingsmiddel is essentieel. Gebruik van handschoenen tijdens het werk is een ander advies. Titia Kortbeek gaat nog een stapje verder. 'Infectie vindt vooral via de slijmvliezen plaats. Bij contact met risicovee is het goed om de ogen te beschermen en een mondkapje op te zetten.'

Als arts benadrukt Kortbeek nogmaals het gevaar dat schuilt in consumptie van rauwe voedingsproducten. 'Het verbaast me dat in de praktijk nog zo vaak rauwe melk of rauw vlees op tafel komt. Dat moet niet, het is gewoon niet gezond.'

VEERLE LAHOUSSE-LAGACHE:

'ALTIJD MET DE HANDSCHOENEN AAN WERKEN'

Half oktober wordt het eerste kindje van Veerle en Dries Lahousse-Lagache uit het West-Vlaamse Elverdinge verwacht. Sinds ze zwanger is, voert Veerle al haar werkzaamheden op het melkveebedrijf met handschoenen uit. 'Uit bloedonderzoek bleek dat ik niet beschermd ben tegen toxoplasmose. Daarom kreeg ik de raad om handschoenen te dragen bij contact met katten of grond.'

Uit veiligheidsoverwegingen voor de gezondheid van haar baby besloot Veerle dan maar voor elke activiteit op het bedrijf handschoenen te dragen. 'Melken deden we altijd al met handschoenen aan, dus dat bracht geen verandering. Nu draag ik ze gewoon altijd wanneer ik op het bedrijf werk. Ik let er ook altijd op dat ik goed mijn handen was wanneer ik weer binnenkom.'

De consumptie van rauwe melkproducten raadde haar arts af. 'Ik kreeg bij mijn eerste bezoek meteen te horen dat ik geen rauwe melkproducten mocht gebruiken, maar enkel gepasteuriseerde zuivel.'

Binnenkort wordt Veerle nog getest op de aanwezigheid van de ziekenhuisbacterie. 'Die test wordt vrijwel standaard toegepast bij vrouwen die op landbouwbedrijven wonen en werken. Hoewel besmetting vaker voorkomt onder personeel uit de gezondheidssector, is het wel goed dat daarnaar wordt gekeken.'

